

Шевченко О.С.

студент,

Науковий керівник: Шевчук С.В.

доцент,

ННІ фінансів, банківської справи

Університету державної фіскальної служби України

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Валютний ринок, як один з головних елементів цінової системи, в останні десятиліття характеризується посиленням впливу процесів глобалізації, диверсифікації та трансформації. Прогресуюча інтеграція України у світове співтовариство вимагає оптимізації та вдосконалення функціонування внутрішнього валютного ринку як важливого механізму забезпечення взаємодії між національною та світовою економікою [1, с. 165-168].

Стабільна діяльність валютного ринку і надійний контроль за ним є необхідними для формування повноцінної ринкової економіки. Умови розвитку економіки України є нестабільними, що вимагає посиленої уваги до валютних відносин – важливої сфери ринкового господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що сучасні тенденції та перспективи розвитку валютного ринку є мало дослідженими. Теоретично – методологічні засади його функціонування потребують додаткового дослідження, з огляду на її актуальність.

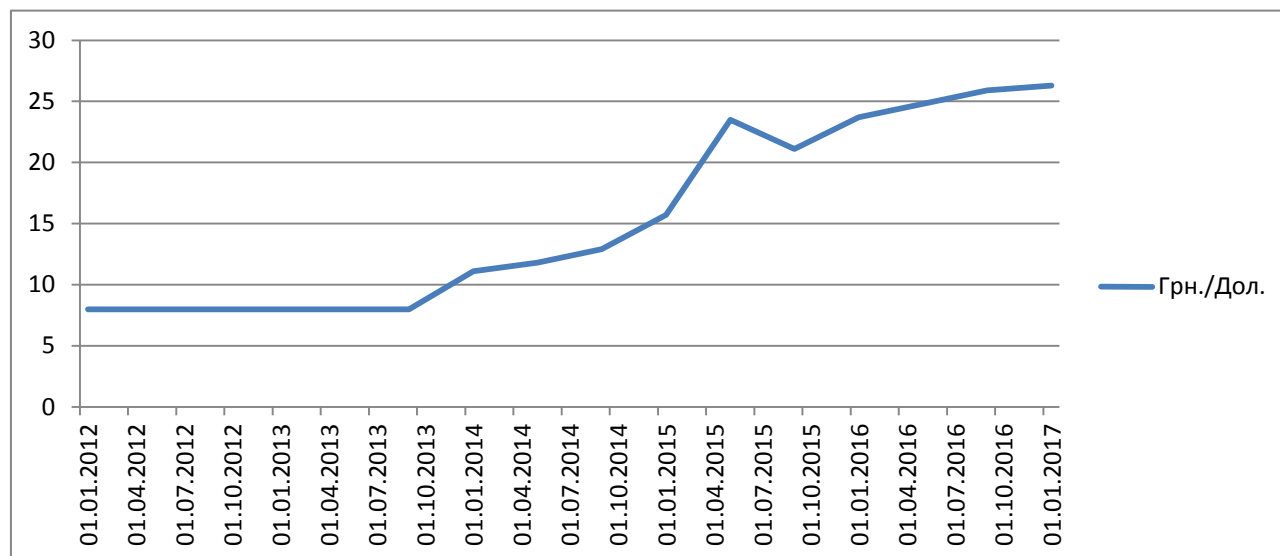
Валютний ринок – це система економічних відносин, що виникають під час операцій з купівлі – продажу іноземної валюти за курсом, що формується на підставі попиту і пропозиції [2].

Основні чинники, які впливають на зміну курсу є інфляція, стан платіжного балансу, ступінь використання валюти на міжнародних валютних ринках і в міжнародних розрахунках, показники економічного росту країни, валютна політика держави.

Сучасний валютний ринок України функціонує в умовах досить несприятливого зовнішнього середовища та загострення соціально-політичного напруження в суспільстві, що негативно впливає на національну економіку та не сприяє інноваційному розвитку. Розбалансованість валютного ринку, негативне сальдо торговельного балансу, високі темпи інфляції свідчать про те, що нині залишається нерозв'язаною проблема проведення ефективної валютної політики і визначення оптимального рівня валютного курсу. Валютний курс визначає місце та роль національної валюти на світовому ринку. Розглянемо динаміку валютного курсу України за 2012-2017 рр. (рис. 1).

Як бачимо з рис. 1 з 2012 по 2014 рік валютний курс був стабільним на рівні 7,99 грн/дол., але вже з 2014 року розпочинається стрімке зростання курсу долара і вже станом на 01.01.17 валютний курс становив 26,3 грн/дол. Серед чинників, які викликали такі різкі коливання курсу гривні та її знецінення: суттєве перевищення попиту на іноземну валюту над її

пропозицією на готівковому ринку внаслідок втрати довіри до національної валюти, що девальвує, негативне сальдо платіжного балансу, відсутність іноземних інвестицій попит населення, пасивність центрального банку; слабкість національного виробництва, політична нестабільність.

Рис. 1. Динаміка валютного курсу України (2012-2017 рр.)

Джерело: розроблено автором на основі Фінансового порталу «Мінфін» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/chart/>

З початком розгортання світової фінансової кризи Україна була не підготовленою до глибоких впливів зовнішніх кризових явищ у сукупності з внутрішніми економічними і політичними кризовими явищами. Задля мінімізації дефіциту іноземної валюти та зниження девальваційного тиску на гривню НБУ проводив активні валютні інтервенції шляхом продажу доларів США. На початку 2012 р. в результаті відповідної кон'юнктури на світових фінансових і товарних ринках підвищилася пропозиція іноземної валюти і НБУ мав змогу поповнювати міжнародні резерви. Офіційний курс гривні до долара США знизився на 0,35% – до 7,9898 грн за 1 дол. США [3]. У 2012 році грошово-кредитна політика проводилася відповідно до пріоритетів діяльності, визначених законодавством. Зокрема, її проведення спрямовувалося на досягнення та підтримку цінової стабільності, сприяння підтриманню стабільності банківської системи та додержання стійких темпів економічного зростання.

Станом на 01.10.2012 р. офіційний курс гривні до долара США знизився на 0,04% – до 7,9930 грн за 1 дол. США [3]. В 2012 р. після виборів відбувся сплеск-попит на валюту, почали проводити аукціони і регулювати кількість грошей на міжбанку. В результаті в кінці 2012 отримали ревальвацію гривні (хоча ще в листопаді була девальвація).

Реалізація валютно-курсової політики НБУ в 2013 р. врахувала стан платіжного балансу, характер коливань попиту і пропозиції іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України. На кінець 2013 р. обмінний курс гривні до долара США на міжбанку – 811,89 грн за 100 дол. США [4].

У 2014 р. ситуація на валютному ринку України кардинально змінилася. Офіційний валютний курс гривні до долара США в лютому 2014 р. знизився на 1,99 грн (24,9%) і на 28.02.2014 р. становив 998,6300 грн за 100 дол. США [5]. Ще від початку 2013 р. року більшість українських економічних оглядачів, а саме О. Барановського, Я. Белінської, Т. Вахненко, А. Гальчинського, В. Геєця, говорили про те, що стабільність курсу гривні є штучною, і прогнозували її падіння. Причина полягала в слабкості української економіки, яка так і не відновила зростання після кризи 2008–2009 рр. через поганий бізнес-клімат і високий рівень корупції. Державні видатки перевищували доходи бюджету дедалі більше. Залежність від імпорту, особливо від надзвичайно дорогого російського газу, ставала все міцнішою, експорт падав разом з виробництвом, інвестиції не надходили, тоді як капітал втікав із країни.

До головних причин стрімкої девальвації гривні і високих темпів інфляції в 2014 році, варто врахувати накопичені в попередні роки масштабні макроекономічні дисбаланси і неефективне функціонування банківського сектору. В цілому, основна кризова причина девальвації в першому кварталі 2014 року – дисбаланс зовнішнього сектору, коли інвалюти з країни йде більше, ніж приходить. Основний фактор падіння гривні в другій половині 2014 року – загострення військової ситуації. Ще однією причиною є те, що в паніці населення почало забирати депозити і скуповувати валюту. Ситуація з курсом, яка сталася, це результат не тільки слабкої економіки і війни, але й паніки і недовіри на ринку.

Січень 2015 року для України почався офіційним курсом НБУ, який склав для долару США – 15,7686 грн. Проте вже з 16 березня 2015 року гривня знову знецінилася, а валюта відповідно подорожчала.

Станом на 31.03.16 курс гривні до долара становив 26,22 грн/дол, на 31.03.2017 курс становить 27 грн/дол. Що обумовлює подальший процес девальвації гривні. Коливання валютного ринку привели до низки негативних наслідків, серед яких: подорожчання проїзду транспорту, підвищення комунальних тарифів, зростання цін на товари, послуги та пальне тощо. Таке становище з курсом національної валюти діє у цілому на всю економіку країни, створюючи негативні інфляційні очікування.

Сучасні процеси, що відбуваються на валютному ринку, і в першу чергу проблеми курсових коливань, відіграють значну роль в економічному житті держави. Від валютного курсу залежить стан платіжного балансу, зовнішньої торгівлі, рух довгострокових та короткострокових капіталів тощо. Ситуація, що склалася на валютному ринку сьогодні, говорить про те, що першочерговим завданням влади повинна стати стабілізація курсу національної валюти, проведення дієвої валютної політики. Це потребує спільних дій державних органів що регулюють фінансовий сектор України, та інформаційних потоків.

Тому необхідно здійснити:

1. Реформування банківської системи у напрямку її капіталізації та підвищення конкурентоспроможності й зміцнення позицій вітчизняних банків на валютному ринку України та у сучасному інтегрованому світі.

2. Вдосконалення контролю і розробка нових методів банківського і валютного регулювання, що впливатиме на оптимізацію валютної діяльності: вдосконалення та розширення меж валютної діяльності, відновлення довіри до головних суб'єктів валютних відносин з боку резидентів та іноземних партнерів, забезпечення більш строкової стабілізації валютного курсу національної валюти.

3. Вдосконалення функціонування системи інформаційного обміну. Необхідно вдосконалити співпрацю з правоохоронними органами, Службою безпеки України, з метою недопущення ведення незаконної валютної діяльності.

4. Зменшення рівня доларизації української економіки через підвищення привабливості гривневих активів.

5. Стимулювання експорту та забезпечення рівноваги платіжного балансу.

Список використаних джерел:

1. Сусіденко Ю.В., Яремко А.О. Основні тенденції розвитку валютного ринку України / Ю.В Сусіденко, А.О. Яремко // Молодий вчений. – 2015. – № 12(27). – С. 165-168.
2. Крупа М.І. Гроші та кредит: навч. посібник / М.І. Крупа. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2010. – 368 с.
3. Монетарний огляд за 2015 [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=58037
4. Макроекономічний огляд на грудень 2016 року [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
5. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

Яценко А.А.

аспірант,

Національна академія управління

ДЕРЖАВНИЙ ВНУТРІШНІЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Контроль в системі управління державними фінансами відіграє важливу роль як механізм попередження та усунення можливих фінансових порушень. Сфера охорони здоров'я є однією з найважливіших та найбільш розгалужених галузей в системі державного управління України, фінансування якої відбувається з Державного та місцевих бюджетів, тому потребує особливої уваги в питаннях здійснення державного фінансового контролю.

В наукових працях та нормативно-правових актах відсутнє однозначне визначення поняття «державний внутрішній фінансовий контроль». Наприклад, згідно нині діючої Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року, державний внутрішній фінансовий контроль